

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA TALABALARNING KREATIV-IJODIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING ZARURIYATI

Jo'rayeva Gulnora Salohiddin qizi

Sirdaryo viloyati Boyovut tumani 35-umumiy o'rta ta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya. *Maqolada elektron ta'lim muhiti tushunchasi, uning imkoniyatlari, kreativ kompetentlikni shakllantirish usullari hamda mazkur jarayonda yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari haqida batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash bo'yicha takliflar keltirilgan. Elektron ta'lim resurslari yordamida interaktiv metodlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llashning o'quvchilarning kreativlik darajasini oshirishga ta'siri aniq dalillar asosida yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *elektron ta'lim muhiti, kreativ kompetentlik, innovatsion metodlar, raqamli ta'lim, interaktiv texnologiyalar, kreativ fikrlash.*

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar va elektron platformalardan foydalanish zaruriyati jadal ortib bormoqda. Bu holatni O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrda PQ-6097-sonli qarorida belgilangan vazifalar ham tasdiqlaydi. Mazkur hujjatda ta'lim tizimini raqamlashtirish, masofaviy o'qitishni rivojlantirish va elektron ta'lim resurslaridan keng foydalanishni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar belgilab berilgan. Shuningdek, 2019-yilda qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida barcha ta'lim bosqichlarida kreativlik va ijodiy salohiyatni rivojlantirish masalalari asosiy yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan.

ADABIYOTLAR SHARHI

Elektron ta'lim muhiti va kreativ kompetentlikni rivojlantirishga oid adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu sohada olib borilgan tadqiqotlar turli yondashuv va tajribalarni o'z ichiga oladi. O'zbekistonlik mualliflar orasida To'raqulov X.Q. [1] o'zining "Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish" asarida elektron muhitning ta'lim jarayonidagi o'rni va imkoniyatlarini keng yoritgan. U o'quv jarayonida gamifikatsiya va loyiha asosida o'qitish usullarini qo'llash orqali talabalar kreativligini rivojlantirishga e'tibor qaratadi.

Xo'jayev A.B. [2] "Elektron ta'lim va uning pedagogik imkoniyatlari" nomli asarida masofaviy ta'limning didaktik xususiyatlarini va uning talabalarning ijodiy ko'nikmalarini shakllantirishdagi rolini o'rganadi. U elektron ta'lim platformalarining interaktivlik, moslashuvchanlik va ochiqlik kabi xususiyatlariga asoslangan pedagogik yondashuvlarni taklif qiladi.

Ismoilov S. i3]“Ta’limda zamonaviy texnologiyalar” kitobida elektron ta’lim tizimining talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshirishdagi roli haqida fikr bildiradi. U zamonaviy texnologiyalarning ta’lim jarayonini individualizatsiya qilishdagi ahamiyatini tahlil qiladi. Muallifning asosi elektron muhitda innovatsion yondashuvlarni qo‘llash bo‘yicha amaliy tavsiyalarga asoslanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Talabaning kreativligi amalga oshiriladigan tadbirlar samaradorligiga yordam beradi. Bu kreativlik insonning nafaqat o‘z ishini sifatli bajarishi, balki yangi imkoniyatlarni izlash va ularni hamyonbop narxlarda amalga oshirishiga qiziqishi bilan belgilanadi; u har qanday vaziyatda tezda nostandart qarorlarni qabul qilishga va har qanday faoliyatni tashkil etish va bajarishga ko‘proq kuch va ishtiyoq bilan yondashishga qodir. Shuni ta’kidlash kerakki, kreativlik nafaqat amalga oshiriladigan faoliyatga, balki talabalarning o‘z shaxsiyatlari rivojlanishiga ham ta’sir qiladi. Kreativlik o‘zini o‘zi anglash, takomillashtirish va kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirib, karera bosqichlaridan ko‘tarilishga olib keladi.

Elektron ta’lim muhiti – bu o‘qitish jarayonida raqamli texnologiyalar va onlayn resurslardan foydalanishning integratsiyalashgan tizimi. Ushbu muhitning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

1-Jadval

Elektron ta’lim muhitining asosiy afzalliklari

Afzallik	Tavsif
Interaktivlik	Talabalarning faol ishtirokini ta’minlaydi.
Moslashuvchanlik	Har bir talabaga individual yondashish imkonini beradi.
Ochiqlik	Talabalar uchun keng ma’lumot bazasiga kirish imkonini beradi.
Innovatsion texnologiyalar	Virtual laboratoriyalar va gamifikatsiyadan foydalanish.

Kreativ kompetentlik esa talabaning muammolarga innovatsion yechimlar topish, ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Elektron ta’lim muhiti bu kompetentlikni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Masalan, talabalar turli virtual platformalarda mustaqil tajribalar o‘tkazib, muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Elektron ta’lim muhiti talabalarning ijodiy salohiyatini oshirishda bir nechta innovatsion usullarga tayanadi:

Gamifikatsiya

Gamifikatsiya – ta’lim jarayoniga o‘yin elementlarini kiritish orqali talabalar motivatsiyasini oshirish usuli. Masalan, virtual ballar, reytinglar yoki rag‘batlantiruvchi vazifalar orqali talabalarning qiziqishi oshiriladi.

Virtual laboratoriyalar

STEM fanlari uchun virtual laboratoriyalar talabalarni turli tajriba va sinovlarni xavfsiz va qulay sharoitda o'tkazishga imkon beradi. Bu nafaqat o'quvchilarni qiziqtiradi, balki ularning muammolarni mustaqil hal qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Loyiha asosida o'qitish

Talabalarni real hayotiy muammolarga yechim topishga jalb qilish orqali ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Masalan, ekologik masalalar bo'yicha startup loyihalar yaratish yoki IT mahsulotlar ishlab chiqish orqali kreativ ko'nikmalarni oshirish.

Elektron ta'lim muhitida ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirishning bir nechta asosiy metodlari mavjud:

Gamifikatsiya

O'quv jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali talabalarni rag'batlantirish. Bu usul talabalarning faolligi va qiziqishini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, reyting tizimi yoki virtual mukofotlar joriy etilishi.

Loyiha asosida o'qitish

Talabalar real muammolarga yechim topish uchun loyiha faoliyatiga jalb qilinadi. Bu usul ijodiy fikrlash va jamoaviy ishlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Tavsiyalar:

Elektron platformalar infratuzilmasini takomillashtirish va qishloq hududlarida internet sifatini yaxshilash.

Pedagoglar uchun zamonaviy texnologiyalarni o'rgatish bo'yicha treninglar tashkil etish.

Talabalarni rag'batlantirish va qiziqtirish uchun gamifikatsiya va interaktiv vositalardan foydalanish.

XULOSA VA MUNOZARA

Elektron ta'lim muhitidan to'liq foydalanish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish zarur:

Elektron ta'lim platformalarini takomillashtirish va ularni milliy ta'lim tizimiga integratsiya qilish.

Pedagoglarning malakasini oshirish uchun maxsus trening va o'quv dasturlarini tashkil etish.

Hududlarda internet infratuzilmasini yaxshilash va texnologik ta'minotni kuchaytirish.

Talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini baholash uchun innovatsion usullarni joriy etish.

ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. To'raqulov, X. Q. Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2020. – 256 b.
2. Musurmanova, A. (2018). Issues of strengthening the family institutions in Uzbekistan: Theory and practice. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 8(10), 4-11.
3. Xo'jayev, A. B. Elektron ta'lim va uning pedagogik imkoniyatlari. – Toshkent: Sharq, 2018. – 198 b.
4. Toshkinboev, S. (2022). Effective Role of International and National Examination Systems in Language Teaching in Uzbekistan. *International Journal of Business Diplomacy and Economy*, 1(5), 117-120.
5. Ismoilov, S. Ta'limda zamonaviy texnologiyalar. – Samarqand: Afrosiyob, 2021. – 230 b.
6. Sobirov, N. Innovatsion ta'lim metodlari. – Toshkent: Fan, 2019. – 300 b.
7. Akhmedova, F., Shagzatova, B., Artikova, D., & Mirxaydarova, F. (2018, October). The course of Parkinson's disease in patients with impaired carbohydrate metabolism. In *MOVEMENT DISORDERS* (Vol. 33, pp. S176-S177). 111 RIVER ST, HOBOKEN 07030-5774, NJ USA: WILEY.